

України (щодо спеціальної конфіскації). *Вісник Конституційного Суду України*. 2022. № 3–4, С. 91.

4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй щодо протидії корупції (*United Nations Convention against corruption*) від 31.10.2003, ратифікована Законом України від 18.10.2006 № 251-V. *Голос України*. 2006. № 215.

5. Бевзенко В.М., Паламарчук І.В. Публічне майно як засіб здійснення повноважень поліції: монографія / за заг. ред. В.М. Бевзенка. Київ: Дакор, 2018. 308 с.

6. Гусь А.І., Карабін Т.О., Ленгер Я.І., Менджул М.В., Савчин М.В., Сюсько М.М., Черевко П.П. Правовий режим публічного майна об'єднаних територіальних громад / за заг. ред. Я.В. Лазура. Ужгород: РІК-У, 2018. 212 с.

7. Особливості розгляду спорів, пов'язаних з використанням та розпорядженням публічним майном: монограф. / Р.В. Миронюк, В.М. Пишида. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 156 с.

8. Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки, затверджена Законом України від 20.06.2022 № 2322-IX. *Урядовий кур'єр*. 2022. № 167.

9. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації принципу пріоритету кримінального арешту та удосконалення діяльності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=72947.

Політова Анна Сергіївна,

доцент кафедри права Маріупольського державного університету, кандидат юридичних наук, доцент

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ ЯК ПРІОРИТЕТНА ПЕРЕДУМОВА НАБУТТЯ ЧЛЕНСТВА В ЄС

У 2021 році Україна отримала 32 бали зі 100 можливих, відповідно до рейтингу *Transparency International*, та перебуває на 122 місці із 180 держав. Ідентичний результат має африканська держава Есватіні (Свазіленд), а Замбія, Непал, Єгипет, Філіппіни та Алжир – випередили нашу державу на 1 бал. Що ж стосується попередніх років, то у 2013 р. Україна посіла 144 місце у світі з 25 балами, у 2014 р. 142 місце з 26 балами, у 2015 р. 130 місце з 27 балами, у 2016 р. 131 місце з

29 балами, у 2017 р. 130 місце з 30 балами, у 2018 р. 126 місце з 32 балами, у 2019 р. 126 місце з 30 балами, у 2020 р. 117 місце з 33 балами.

Так, головним завданням, яке стоїть перед Україною – подолання корупції, яке є одним із пріоритетних завдань, що стоїть перед органами державної влади та українським суспільством. Відзначимо, що у ст. 3 Угоди про асоціацію між Україною і ЄС відзначено, що верховенство права, належне врядування, *боротьба з корупцією*, боротьба з різними формами транснаціональної організованої злочинності й тероризмом, сприяння сталому розвитку і ефективній багатосторонності є *головними принципами для посилення відносин між Сторонами* (вид. автор).

Окрім того, надаючи оцінку *Transparency International* за результатами Індексу сприйняття корупції за 2021р. у світі, у тому числі й України, надала такі рекомендації органам державної влади щодо підвищення показників у рейтингу. На думку аналітиків цієї організації, негативно на результаті України позначилися зміни в антимонопольному законодавстві, зростання тиску на антикорупційну систему, втручання в роботу Вищого антикорупційного суду, не ухвалена Антикорупційна стратегія та гальмування судової реформи [1]. Що ж стосується рекомендацій, то слід зробити такі кроки:

- завершити конкурси й обрати доброчесних керівників САМ, АРМА та НАБУ;
- ухвалити державну Антикорупційну стратегію та програму з її втілення;
- провести реформу конституційного правосуддя з урахуванням висновків, наданих Венеціанською комісією;
- забезпечити прозорий облік державної власності та продовжити курс на приватизацію;
- мінімізувати ризики ухвалення законопроектів, які виводять закупівлі з-під дії Закону України «Про публічні закупівлі».

23 червня поточного року Європейська рада своїм рішенням надала Україні статус кандидата на вступ до ЄС. Це історична подія для нашої держави, яка вимагає приведення нашого законодавства відповідно до резолюцій, директив та інших нормативних актів ЄС.

Разом з тим, у висновку щодо заявки України на членство в Європейському Союзі [2] відзначається, що з часів Революції Гідності у 2014 р. Україна здійснила два раунди судової та антикорупційної реформ (у 2014–2016 рр. та 2020–2021 рр.),

щоб привести судову систему у відповідність до принципів верховенства права, зміцнити незалежність і підзвітність судів, а також створити незалежні антикорупційні органи. Ці реформи також мали на меті зробити систему більш ефективною та прозорою. Така потреба у реформах виникла на тлі недостатньої незалежності судової влади від виконавчої та законодавчої гілок влади, низької підзвітності, високого рівня корупції та сильного олігархічних інтересів.

Також Європейська рада надала такі рекомендації, виконання яких не прив'язано до вже ухваленого рішення, але від них залежить подальші етапи, пов'язані із членством у ЄС:

- реформування Конституційного Суду України – ухвалити та впровадити законодавство щодо процедури відбору суддів;

- судова реформа – завершити перевірку доброчесності кандидатів у члени Вищої ради юстиції та відбору кандидатів до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

- антикорупція – забезпечити належну динаміку судових справ та винесених вироків; призначити директора НАБУ;

- боротьба з відмиванням грошей – забезпечити відповідність законодавства стандартам Групи з фінансових заходів та ухвалити стратегічний план реформування правоохоронного сектору;

- антиолігархічний закон – запровадити антиолігархічний закон з урахуванням висновку Венеціанської комісії;

- аудіовізуальне законодавство – ухвалити закон про засоби масової інформації, який узгоджує законодавство України з Директивою ЄС про аудіовізуальні медіапослуги та надає повноваження незалежному медіа-регулятору;

- законодавство про нацменшини – завершити реформу законодавства відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії.

Вважаємо, що рекомендації *Transparency International* та Європейської рада мають багато спільного, адже вказують на головну проблему нашої держави – корупцію, і при цьому – високорівневу. Про це, зокрема, відзначено і у результатах аудиту Європейської рахункової палати у 2021 р. Вони свідчать про високорівневу корупції (органи влади і олігархи), що є головною перешкодою для розвитку України. Судова реформа стикається з перешкодами, антикорупційні органи під загрозою, довіра до таких інституцій лишається низькою, а кількість судових вироків за високорівневу корупцію невелика. З 24 європейських програм та проєктів, спрямованих в Україну, наприклад, макрофінансову допомогу лише один з них – «Антикорупція та підтримка

ключових реформ» – було спрямовано загалом на корупцію. Жоден не спрямовувався на протидію великій корупції. З решти програм і проєктів близько половини тією чи іншою мірою спрямовувалися на боротьбу з корупцією [3].

Оскільки нам рекомендовано забезпечити належну динаміку судових справ та винесених вироків, то аналіз здійснення правосуддя Касаційним кримінальним судом у складі Верховного Суду у першому півріччі 2022 р. свідчить, що протягом першого півріччя 2022 р. у касаційному порядку переглянуто судові рішення у кримінальних провадженнях про корупційні кримінальні правопорушення стосовно 103 [149] осіб, або 13,8 % [10 %] від загальної кількості осіб, щодо яких переглянуто судові рішення судьями ККС ВС. За результатами розгляду касаційних скарг судові рішення залишено без зміни щодо 48 [85] осіб, або 46,6 % [57 %] від кількості осіб, судові рішення стосовно яких у справах зазначеної категорії переглянуто у касаційному порядку. Касаційну скаргу задоволено та судові рішення скасовано щодо 53 [51] осіб, або 51,5 % [34,2 %]. У тому числі із закриттям провадження – стосовно 1 [2] особи; із призначенням нового розгляду у суді апеляційної інстанції – стосовно 50 [48] осіб, у суді першої інстанції – щодо 2 [1] осіб. Змінено судові рішення щодо 2 [13] осіб, або 1,9 % [8,7 %] [4, с. 16].

Отже, підводячи підсумок, відзначимо, що для України, не дивлячись на військову агресію з боку Російської Федерації, є важливою боротьба з корупцією як невід’ємною складовою процесу європейської інтеграції та розвитку країни. Досвід країн Західних Балкан, які є членами ЄС – Словенія і Хорватія, або кандидатами на членство, свідчить про велику увагу до рівня корупції в країні. Так, побороти корупцію та викоренити її ми відразу не зможемо, а це вказує, що населенню України потрібно «перезавантажити» певні стереотипи щодо сприйняття корупції. Це не один рік, і можливо не для одного покоління, але це варто робити, адже ми європейська держава.

Список використаних джерел

1. Україна опустилася в рейтингу «Індекс сприйняття корупції». URL: <https://www.dw.com/uk/ukraina-opustylasia-v-reitynhu-indeks-spryiniattia-koruptsii/a-60541369>.

2. Statement by President von der Leyen on the Commission’s opinions on the EU membership applications by Ukraine, Moldova and Georgia. URL: https://cyprus.representation.ec.europa.eu/news/statement-president-von-der-leyen-commissions-opinions-eu-membership-applications-ukraine-moldova-2022-06-17_en.

3. ЄС неефективно підтримує війну з корупцією в Україні – аудит. URL: <https://www.dw.com/uk/pidtrymka-borotby-z-koruptsiieiu-v-ukraini-z-boku-yes-maloefektyna-audyt/a-59283177>.

4. Аналіз здійснення правосуддя Касаційним кримінальним судом у складі Верховного Суду у першому півріччі 2022 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/sud_pract/Analiz_statistika_KKS_I_pivr_2022.pdf.

Пікуль Ростислав Володимирович,
старший науковий співробітник
наукового центру проблем виховання
добročесності та запобігання корупції
у секторі безпеки та оборони
Національного університету оборони
України імені Івана Черняхівського;
Калітник Максим Сергійович,
старший науковий співробітник
наукового центру проблем виховання
добročесності та запобігання корупції
у секторі безпеки та оборони
Національного університету оборони
України імені Івана Черняхівського

ФЕНОМЕН КОРУПЦІЇ ТА ЇЇ СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА

У реаліях сьогодення корупція стала тим фактором, який здійснює негативний вплив не лише на економіку та політику, а й на громадську свідомість. Поступово це явище із негативного та несхвального суспільством перетворюється на щось повсякденне та звичайне. Корупція диктує суспільству нові норми та правила поведінки, які ще у недалекому минулому засуджувались та вважались неетичними і аморальними, підриває демократичні інститути, завдає шкоди стабільному розвитку. Найбільша небезпека посилення корупційних проявів в Україні пов'язана не з погіршенням матеріального стану всього населення, а з подальшим існуванням держави в цілому.

Кожна сучасна держава визнає пріоритетним питання забезпечення національної безпеки, захисту прав і свобод громадян. Наша країна зазнає низки подій, які здійснили і продовжують здійснювати негативний вплив на всі сфери життєдіяльності суспільства: війна розв'язана росією, швидке